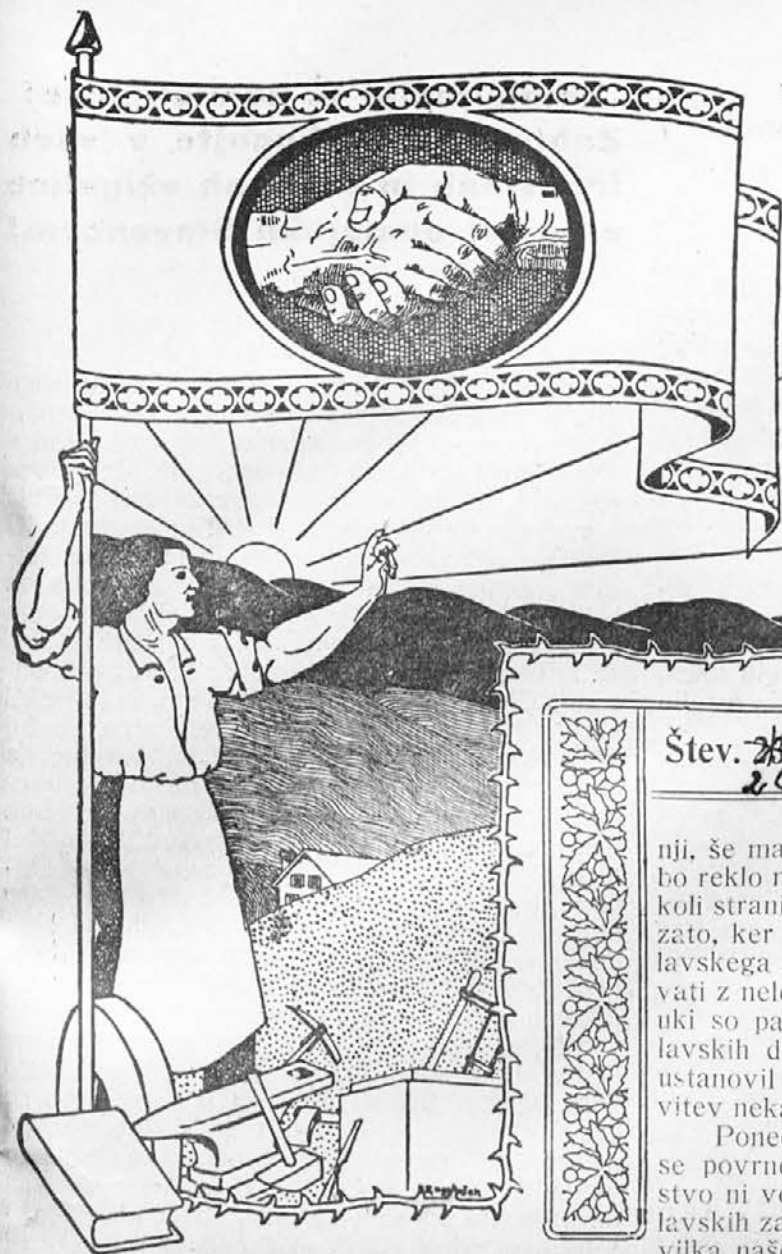

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak
petek.

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih ulicah
št. 2.

Na o'čnina znaša:
celoletna . . . K 3—
poluletna . . . „ 1.50
četrtna . . . „ 0.75
Posam. št. „ 0.10

Štev. 26

V LJUBLJANI, dné 29. maja 1908.

Leto III.

Delavska vojska v ljubljanski tvornici za lep.

Na ljubljanskem polju, ob cesti, ki vodi iz Ljubljane v Smartno, stoji tvornica lepa. Ni stara. Stoji približno 26 let. Enkrat pred leti je že zgorela. Postavili so nato večjo tvornico. Delo v tvornici lepa je naporno in ne lahko. Tvornica daje zaslužek približno 100 delavcem in delavkam, včasih manj, včasih več. Kljub temu je v tvornici precej stalno delo.

Toku časa ni ustavilo delavstvo tvornice lepa. Ni še posebno dolgo, ko se je ustanovilo delavsko strokovno društvo. Mirno in tiho je delovala in ima že nekaj premoženja. Na zunanjo se to ni poznalo. V društvu tudi ni bilo vse delavstvo.

V tvornici je že petindvajset let 68-letni starček Jakob Lotrič. Opravljal je službo nočnega čuvaja. Nedavno mu je pa odkazalo ravnateljstvo drugo, slabše mesto.

Delavstvo to vidi. Pojavi se nezadovoljnost. Natihomu šepeta eden drugemu, delavka delavki, da to nikakor ni prav. Mrmrnanje je vedno večje. Liki elektriška iskra prevzame vse delavstvo misel: nekaj se mora storiti na vsak način za Lotriča.

Soboto teden ima stanovsko društvo svoje poučno zborovanje. Govorniki naglašajo pred vsem potrebo delavskega združevanja po stanovskem društvu. Naglašajo se pa tudi, da ni prav, ker Lotrič ni več nočni čuvaj. Ne sklepa se ničesar. Pač se pa izjavi želja, naj prosi delavstvo zanj. Niti besédica ne pade o kaki groz-

nji, še manj o stavki. To zabeležimo, da se ne bo reklo morebiti, da se je delavstvo od katerekoli strani hujškalo. Naglašamo pa to še osobito zato, ker se je ob ustanovitvi navedenega delavskega stanovskega društva izkušalo škodovati z nelepim ovaduštvom nekemu, kojega nauki so pač povzročili ustanovitev mnogih delavskih društev, ki pa ravno tega društva ni ustanovil sam, marveč je povzročila ustanovitev neka delavka. Imena so postranska stvar!

Ponedeljek po shodu. Delavstvo prosi, naj se povrne Lotriču prejšnje mesto. Ravnateljstvo ni voljno, da ustreže. Naznanijo se po delavskih zaupnikih še druge zahteve. Zadnja številka našega lista jih navaja. Ravnateljstvu ni znano razpoloženje delavstva. Zahteve se odklonijo. Med delavstvom zašumi. Vsa in tudi oseba nasprotstva so pozabljena. Kar naenkrat zapazi ravnatelj in nadzorovalno tvorniško osobje, da tvornica stoji.

Stavka je tu. Splošna. Ni izdajavca, ni izdajavke med delavstvom! Popolnoma nepričakovano je prišla. Delavstvo dobro vé, za Lotriča moramo kaj storiti. Ni slepo in gluho pa tudi za druge svoje potrebe. Vé, da je predolga delavna doba, vé, da se morajo plačati nadure, vé tudi, da ni prav, ker se delavstvo večkrat nedostojno psuje. In končno želi delavstvo, naj se izboljšajo plače. To naznanilo delavstvo ravnateljstvu.

Take skupnosti in zavednosti tvorniško ravnateljstvo ni pričakovalo. Saj se dela že 26 let. Nobene stavke dozdej ni bilo. V manjših tvornicah postane sčasoma vse nekako domače. Ni tiste napetosti med nadzorovalnim osobjem in vodstvom, kakor po velikih tvornicah. Požro se celo psovke. Še predomače postanejo razmere po marsikaterih manjših tvornicah. Gospod je sicer gospod, a če e hud, pravi delavstvo, ki ga dobro pozna, hud pes ne grize. Na psovke se odgovarja s psovkami. Tako je večinoma po manjših tvornicah. Kder pozna delavčevo življenje, nam pritrdi, da je res tako. A nekega dne postanejo razmere le predomače. In takrat zavre.

Nekako tak oje bilo i tu. Ravnateljstvo, ko je videlo, da delavstvo res stavka, je takoj delavskemu odposlaništvu naznanilo, da se pogaja z delavstvom, a da mora prej dobiti navodila od družbe, ki je lastnica ljubljanske

tvornice lepa. Delavstvo je to razumelo in stavkalo — naprej, kar je bilo popolnoma prav.

Takoj po stavki je prosilo stavkujoče delavstvo sveta pri »Izvrševalnem odboru slovenskega krščansko-socialnega delavstva«, ki je tudi takoj izjavil, da je samoposebi umevno vodstvo slovenskega krščansko-socialnega delavstva stavkujočemu delavstvu na razpolago. Na sestanku stavkujočega delavstva v torek teden se je pa še naglašalo in pristavilo, da se izvrševalni odbor kot tak noče načeloma vmešavati v stavko kot odločujoč činitelj. Stavkujoče delavstvo je marveč samo zavedno dovolj, da sklepa samo o tem, kako naj postopa ob stavki. Brzobjavno se je obvestil o stavki takoj v sredo državni poslanec Jožef Gostinčar, ki je bil v četrtek že med stavkujočim delavstvom.

Stavkujoče delavstvo se je zbiralo že v torek popoldne pred tvornico. Na nasvet »Izvrševalnega odbora slov. kršč. soc. delavstva« se je pa zbralo v sredo popoldne v društvenih prostorih S. K. S. Z. v Ljubljani; kjer se je zbralo tudi ostale dni stavke.

Na željo delavstva je posredoval opetovano drž. poslanec Jožef Gostinčar z ravnateljstvom tvornice. Državni poslanec Gostinčar je bil ves čas stavke med stavkujočim delavstvom.

V soboto je naznanilo tvorniško ravnateljstvo v navzočnosti državnega poslanca Gostinčarja delavskim zastopnikom, da dovoli stavkujočemu delavstvu sledeče:

1. Bivši nočni čuvaj, 68 letni Jakob Lotrič, ima na izbiro, da več ne dela. V tem slučaju dobi mesečno 20 K pokojnine. Če pa opravlja lahki posel pometanja na dvorišču, dobi dnevne plače 2 K.

2. Namesto ob 6. uri zjutraj se prične delati ob 7. uri zjutraj.

3. Ob sobotah se konča delo ob 5. uri in ne ob pol 6. uri, kakor dozdej.

4. Čezure se plačajo posebej.

5. Ostro se prepove vsako psovanje delavstva.

6. Glede na izboljšanje plač se pogaja ravnateljstvo s posameznimi delavci in delavkami.

7. Zaradi stavke ne bode nihče masreglovan.

Zaupniki delavcev in delavk so se posvetovali popolnoma sami, če se ti pogoji priporoče

Policaika.

(Iz nemškega.)

(Dalje)

King je prosta. Pogleda na uro in opazi, da je že preteklo štiri ure, odkar je prišla v tvornico. Mračni se že. Bila je torej čez tri ure zvezana v podstrešju.

Policaika premišlja. Ali naj prime zamorca, ko bo prišel sem gori po svojo jetnico? Pri sebi ima policajka dva samokresa in če bi se zamorec branil, ga lahko ustrelji.

Toda pride ji druga misel. Vedno je tega prepričanja, da naj se hudodelec zaloti pri delu in to je tu morda mogoče. Ako ga tu prime, potem bo tajil tatvine in druga hudodelstva v zavodu in težko mu jih bo dokazati. Treba je torej umeriti drugo pot.

Hudobnež naj čuti za svoja hudodelstva. Ethel King se sleče. Pod gornjo obleko nosi še eno rjavo obleko, ker je bila vedno pripravljena izpreminjati svojo zunanost, ako je bilo to v njenem poklicu potrebno.

Nabaše torej v gornjo obleko toliko bombaža in drugih odpadkov, da je bila teža in oblika podobna prejšnjemu klopčiču. Da je teža prava, napravi še iz železa in lesa glavo in noge.

Tudi čevlje izzuje in jih pritrdi na figuro, da je podoba toliko popolnejša, in ne vzbudi sumu pri zamorcu. Nato poišče prejšnji podobno vrečo in da našemljeno podobo vanjo.

Skrbno zaveže zgoraj vrečo in vreča je natančno podobna po velikosti in teži bremenu, ki ga je popoldne prinesel hudobni zamorec v podstrešje.

Hitro vrže vrečo na mesto, kakor jo je preje vrgel zamorec in kolikor mogoče uredi zopet nazaj deske. Ko konča svoje delo, je že tema in že davno preje je tvorniški zvonec naznanil delavcem počitek in zamorec bo vsak čas prišel.

Ko zapusti zadnji delavec tvornico in bo videl Sam Shawling, da ni nikogar več v tvornici, bo gotovo skušal hitro izpeljati svoj načrt.

Ethel King se skrije za nek zaboj in čaka. Po preteku pol ure se nekaj zasveti na lesenih stopnjicah. Lahni koraki se začujejo in zamorec se prikaže z lučjo v roki.

Ethel King napne samokres. Ako bi zamorec odprl vrečo, potem opazi prevaro in njen načrt splava po vodi.

V tem slučaju ne more storiti drugega, kot prijeti zamorca. Da ga bo morala skoro gotovo ustreliti, o tem je prepričana, ker se ji ne bo dal prijeti.

Ali zamorec ne odpre vreče. Hitro potegne iz kota vrečo in ne opazi, da deske niso vse v redu.

»Pridi, ogleduhinja,« pravi posmehljivo. »Zdej moraš v ogenj in nikdar več ne boš križala mojih potov!«

Z vrečo na rami hiti po stopnjicah navzgor; z nogavicami na nogah mu sledi policajka, zato je zamorec ne sliši in ne opazi.

Naglo je zamorec zdolej. Predno pa zapusti tvorniško poslopje, se še ogleda, ako ga

delavstvu ali ne. Poslanec Gostičar in podpredsednik »Izvrševalnega odbora« slovenskega krščansko socialnega delavstva sta izjavila, da se nočeta prav nič vtikati v posvetovanje delavskih zaupnikov, ki naj sami sklepajo, kaj da svetujejo vsemu delavstvu in sta se odstranila.

Zvečer ob pol 8. uri je bil napovedan v prostorih S. K. S. Z. javen delavski shod, ki je imel na sporedu stavko delavstva v tvornici lepa. Na shodu se je tudi sklepalo o stavki. In sicer je glasovalo delavstvo v ogromni večini za to, da se pogoji ravnateljstva sprejmejo. Zahteva za izboljšanje plač se za zdaj opusti z ozirom na to, ker je že letos ravnateljstvo prostovoljno izboljšalo plače. Sicer plače glede na sedanjo draginjo niso sijajne, a delavstvo noče, da bi mu kdo očital, kar se tako rado zgodi, včasih celo po ljudeh, od katerih bi tega nihče ne pričakoval, da so delavske zahteve pretirane. Saj ni še dolgo, ko je to upil urednik nekega meščanskega lista javno, česar mu ne zamerimo, ker vemo, da je dotičnik velika, domišljava liberalna reva, ki živi danes po milosti ljudi, katere je še nedavno javno psoval.

V ponedeljek je pričelo delavstvo zopet delati.

Stavkujoče delavstvo je stavkalo zgledno. Držalo je krepko skupaj. Vsi za enega, eden za vse! Ni se poznalo, da stavka to delavstvo prvič. Bilo je med stavko trezno in pametno; modro je presojalo položaj. S svojim pametnim in treznim postopanjem si je pridobilo ugled med drugim delavstvom, med delavskimi prijatelji in ne dvomimo, da tudi pri svojih gospodarjih.

Naravnost vzorno so delavci notranje organizirali stavko. Kar se je sklenilo, to je storil vsak brez ugovora, vestno in natančno. Izgredov ni bilo nobenih.

Trapasto pa je postopala ljubljanska policija. Ne vsa, to je res. Popolnoma neumestno so izživali nekateri policaji stražo stavkujočega delavstva pred tvornico. Nekateri policaji so bili tako drzni, da so podili proč stražo. Le disciplini delavstva, ki je sklenilo, da ne priredi nikakih izgredov, se je zahvaliti, da niso nastali protipolijski izgredi, ki bi jih izvali nekateri trapasti policaji. Povsod ob stavkah so nastavljene straže stavkujočega delavstva. Samo nekateri velemodri in prekunšni ljubljanski policaji hočejo uvajati nove navade in se upajo celo mirne ljudi psovati s smrkovci, kar je storil policijski stražnik št. 34. Nekaterim ljubljanskim policajem bi prav nič ne škodilo, če bi se šli učiti olike k stavkujočemu delavstvu.

Svoje prijateljstvo nasproti stavkujočemu delavstvu sta pokazala v lepi slogi »Slovenski Narod« in pa uradna »Laibacher Zeitung«, ki sta objavljale protidelavske inserate, da išče tvornica lepa delavce.

»Slovenec«, vodilno glasilo S. L. S. je stal v boju odločno na strani delavstva. Ostal je zvest svojim tradicijam, da se zavzema za delavske zahteve. Prinašal je redno poročila o stavki. »Slovenec« pač zasluži, da se lista delavstvo kar mogoče v obilnem številu oklene. Če ga ne moreš plačati sam, dogovori se s svojimi tovariši, naročite in čitajte ga skupno.

Delavstvo tvornice lepa je prestalo častno socialno vojsko stavko. Trdno smo prepričani, da ostane i po vojski tako složni in edino, kakor je stalo možato skupno v vojski. Enega duha, enega srca ste stali v vojski. In zdaj, ko se je sklenil mir, ostanite složni. Izkusili ste vojsko. Poznate jo. Zavedno, v vojski preizkušeno de-

lavstvo tvornice lepa i v miru ne pozabi, da moraš biti združeno. Vse delavstvo mara biti v vašem stanovskem društvu!

Prometna zveza.

Ljubljana. V soboto dne 30. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši sestanek članov »Prometne zveze« v gostilni pri Češnovarju v kolodvorskih ulicah. Dnevni red je zelo važen, zato prosimo, naj se tega sestanka vsi člani gotovo udeležijo. Odbor.

Tobačno delavstvo.

Prosto sobotno popoldne.

Glavno ravnateljstvo je razposlalo zaobljubljene pole na posamezne tobačne tvornice. Naznanja, da da prosto sobotno popoldne, če nadomesti delavstvo tiste ure ob drugih dneh, ki pripadajo na soboto popoldne. Število ostalih ur pa ostane neizpremenjeno.

Ko je glavno ravnateljstvo začetkom letošnjega leta naznanilo svoj načrt, smo takoj izjavili, da delavstvo noče ničesar vedeti, da se delo podaljša ob drugih dneh, če se tudi da prosto sobotno popoldne. Prav smo sodili. Kolikor je znano dozdej, je odklonilo prosto sobotno popoldne delavstvo v Ljubljani, Lincu, Švacu, Celovcu, Tirstenfeldu. Izjavilo je, da sicer želi prosto sobotno popoldne, da se pa ne sme podaljšati delavna doba ob drugih delavstvih. Delavci so veseli da pridejo prej domov, kljub velikim dvoranam, dasi zračijo prostore in kljub vsem stvarim, da se omogoči prijetnejše delo. Saj pride vsak raj prej domov, kjer lahko še opravlja domača dela in vsak biva rad nekaj časa v krogu svoje rodbine. Razumno, da gre delavstvo za to ob sobotah popoldne rajše v tvornico, samo da je lahko ob drugih dneh nekaj časa več doma. Ima rajše, da ne dovoli glavno ravnateljstvo popolnoma prosto sobotno popoldne, kar se mora prej ali slej itak dovoliti, saj je priznalo glavno ravnateljstvo, da je res potrebno prosto sobotno popoldne. Končno verujmo glavnemu ravnateljstvu, da letos popoln sobotni popoldanski počitek še ni mogoč. Nič pa ne zavira, da se da lahko prosto sobotno popoldne prihodnje leto. Ni še nikakih računov, na katere bi se moralo sklicevati glavno ravnateljstvo. Če hočejo res dati delavstvu prosto sobotno popoldne, to lahko store, če le hočejo.

To se vidi tudi iz izjav delavstva po tvornicah, kjer se je izjavilo delavstvo že zdaj za prosto sobotno popoldne. Po nekaterih tvornicah je namreč izjavilo delavstvo, da je zadovoljno s predlogi glavnega ravnateljstva. Povsod je pa prosilo delavstvo, naj glavno ravnateljstvo nekaj popusti, tako, da bi delalo delavstvo ob drugih dneh 15 do 20 min. več.

V Novem Tišinu in Halajnu se nadomesti vsak dan pol ure, v Sternbergu zjutraj in zvečer po 10 minut, v Hajnburgu vsak dan četrte ure in ob sobotah od 11. do 12. ure ena ura, v Bavšu vsak dan četrte ure. V prvih dveh tvornicah se je prosilo, naj popusti glavno ravnateljstvo četrte ure. V Ottakringu se je sklenilo, naj se dela zvečer eno uro dalj, a glavno ravnateljstvo naj odpusti tedensko eno uro. Tudi po ostalih tvornicah je prosilo delavstvo, naj se odpusti nekaj časa. Ne verjamemo, da odkloni glavno ravnateljstvo prošnje.

Iz vsega je razvidno, da delavstvo želi prosto sobotno popoldne. Upamo, da ga tudi dobi.

Ura je že davno osem proč in policajka zapusti tvorniški prostor. Pri tem pa dobro pazi, da je ni mogoče opaziti iz poslopja za stroje.

Par minut pozneje pozvoni na vratih zavoda gospe Drives.

Hudodelec vjet.

Ko so zavodovi gospodinj naznanili prihod policajke, ji hiti urno nasproti.

»Hvala Bogu, gospica King, da ste tu. Vaš mladi pomočnik je bil tu in povpraševal po vas, ker ni vedel, kje ste. In ker tega tudi mi nismo vedeli, smo se bali, da ste zašli morda v kako nevarnost.«

Nadzornik Golding, ki je tudi v zavodu z dvema preoblečenima policistoma, vstopi v godbeno sobo.

»Vendar, vendar, gospica King!« ji zakliče nasproti. »Mi smo že mislili, da ste se ponesrečili!«

»Bila sem v najgroznejšem položaju v mojem življenju!« odgovori policajka. »Preživela

Somišljeniki in somišljenice!
Zahtevajte in kupujte v vseh trgovinah in trafikah vžigalice v korist obmejnim Slovencem!

Jeseniška straža.

Sava. »Rdeči Prapor« v št. z dne 20. maja grozno joka čez dopise z Jesenic v »Naši Moči« in »Slovenec«. Mi potrjujemo, kar smo pisali v »Naši Moči« o rdečih zaslepljenih, da je vse resnično. Dopisnik rdeče cunje z Jesenic se je v vsakem stavku trikrat zlagal in obrekuje. O razdoru delavstva pa povemo, da mi ne zdiramo, ampak opičariji. Rdeči opičariji, roko na srce! Kdo je pa naredil razdor v strokovnem društvu? Mi smo zvedeli od zanesljive osebe, da je bilo v strokovnem društvu 150 članov socialnodemokratskega mišljenja. Prvi, ki je prišel razdor delat med jeseniško delavstvo, je bil Ante Kristan iz Idrije. On je dal povelje, da mora strokovno društvo postati rdeče in judovsko. Delavci so rekli: ne! So pa Ante Kristana ven nesli. Šlo je z njim 150 članov. Ko je prišel Ante Kristan ustanavljati rdečo krajevno skupino, je v tistem hipu spoznal, da jih je Ante Kristan zapeljal. Samo 60 jih je dobil. Socialna demokracija ima na Jesenicah sramoten pečat razdora in izdajavstva. Delavski dom jim je posebno na poti. tega ne morete vtajiti, kadar greste, se pridružate in ljudi zmerjate. Ako ne boste tiho, bomo imena priobčili, ki zmerjajo ljudi, ki so v domu. Pa so bili zraven, ko so drog za zastavo podrli, in kdo je kamen vrget meseca novembra lanske leto v okno, vse to vemo in tudi imena. Zaradi vaših otrok, vas ne pošljemo v Kranjsko goro ričet jest. Lažete o pretepu orlov. To se ni zgodilo v domu. Ampak na cesti. Tisti, ki je orlu nogo zlomil, ni bil orel, ampak sokol. Pišete o Marijinih hčerah in o neki drvarnici. Delavski dom nima nobene drvarnice. Naše matere niso take, kot rdeče, da puste hčere po cele noči zunaj. Naše matere so tako stroge, da ne puste zuna na dvorišču pred domom govoriti hčera z moškim. O petju kar tiho bodi, rdeči lažnjivec. V našem domu se strogo postopa. Ena pevska vaja je izostala. Ste pa vpili, zdaj pa ne bo več petja. Zdaj je majnik. Opičariji pa ne veste, da je pri nas majnikova pobožnost zvečer, ki mine ob 8. uri zvečer. Za to izostanje pavske vaje v domu. Razumeš rdeči lažnjivec? Povemo vam tudi, zakaj smo priobčili nekaj dopisov od vas. Zaradi tega, ker na vaših shodih se ne govori kot na naših o delavskih razmerah. Pri vas se je še dosedaj vedno govorilo le o klerikalnih farjih in o lurskih romarjih. Da ne boste rekli, da lažem, tega še morebiti niste pozabili, kaj je Kristan govoril v nedeljo. Pri vsaki tretji besedi je bil klerikalec ali pa far. Naprosili ste nas, od zdaj naprej bomo več pisali o vaših lumparijah. Zaradi tega pa nekaj o nedelskem opičarskem shodu. Prišla sta dva rdeča generala na ustanovni shod podružnice kovinarskega avstrijskega društva. Na tem shodu nas je toliko bilo, naši štirje, in bili kmalu vse štirje v odbor izvoljeni. No pa opičarijem ne vzamemo te časti. Vseh skupaj nas je bilo 32. Dva govornika, štirje naši, pet žensk, deset rdečih iz tovarne in 11 železničarjev. Strašansko je bil Kristan žalosten, rdeči opičariji pa še bolj, ko ni zmerjal samo farjev, ampak tudi prav pošteno je obral svoja backe, ker jih je tako malo bilo. Potem jim je

kdo vidi. Ker nikogar ne opazi, stopa hitro proti poslopju za stroje. Ethel King mu skrivaje se pod drevjem sledi ob strani.

Ko zamorec pride do poslopja za stroje, se še ogleda, potem pa vstopi. V naslednjem trenutku je dvorana svetla.

Ethel King se priplazi do okna in gleda v dvorano. Policajka vidi, kako zamorec odpre vrata velike peči in dvigne na tleh ležečo vrečo.

»Idi v pekel, ogleduhinja!« zarjove satansko. »Vsakemu mojih sovražnikov naj se tako izide!«

Zamorec vrže vrečo v peč v goreč ogenj. Visoko se dvigne plamen in slastno požira svoj plen. Sam Shawling zapre urno vrata, se strese, kakor bi občutil grozo in krepko potegne žganje iz velike steklenice.

Ethel King je vse opazovala. Predočila si je svoj položaj, ako bi se ji ne bilo posrečilo oprostiti se vezi, in mrzel pot jo oblije. Strašen bi bil njen konec, ki bi ga ji bil naredil brezsrčen lopov.

sem ure, katerih si nikdar več ne želim!«

»Padli ste v roke hudodelcem?« zakličeta naenkrat Golding in gospa Drive.

»Ne hudodelcem, ampak samo enemu hudodelcu!« odgovori Ethel King. »Ali to je najgroznejši človek, krvoločni tiger. To je bil mož, ki uganja v zavodu hudodelstva!«

»Vi ga poznate?« vpraša veselo nadzornik.

»Da, njegovo ime je Sam Shawling! Zamorec je, kurjač in nočni čuvaj v sosedni tvornici.

Golding veselo poskoči.

»Mi gremo ponj in ga vjamemo!«

Ethel King odmaje z glavo.

»Ne! Hudobnež je prihajal skoro vsako noč po skrivni poti v zavod in upam, da pride tudi nocoj, posebno ker upa, da me je ugonobil. Hočemo ga zalotiti pri novem delu!«

»Ali če ne pride in med tem rde?«

(Dalje.)

račun naredil, da od teh 60 opičarjev, če je le 20 zanesljivih, da bodo tako agitirali, kot jih je on učil, da v štirih mesecih jih bo 240. Mi štirje smo se smejali, smo rekli, da ne bo nič, da so piteumni in presurovi, saj ne znajo drugega, kot poštene ljudi zmerjati. Hujše nesreče ni bilo. To vam povemo, ko bi mi res obrekovali kot vi da imamo dosti za povedati o vaših škandalih minuli teden.

Veliki narodnjak dr. Vilfan. Na slovenskih trobojnicah so liberalni agitatorji tiskali ime dr. Vilfana ob času volivne borbe. Zraven so na nemških trobojnicah nosili Vilfanovi lepaki ime neodvisnega kandidata gosp. glavarja Detela. Prav ameriansko so delali reklamo za svojega Vilfana. Kakor Amerikanci, ki hvaleč svoje blago, trdijo: »To je prvo, to je najboljšo«, tako so gorenjski meščanski liberalci delali z dr. Vilfanom. Sedaj ko so si volivci Vilfana z volitvijo kupili, so sprevideli, da to blago ni tako pristno in dobro, kakor se jim je povedalo. Na nemških trobojnicah bi moralo biti zapisano: »Nemške vloge dr. Vilfana na Koroškem«. Tak lepak bi bil primeren za liberalnega kandidata! Pisali smo že, da je Vilfan proti častnemu sklepu odvetniške zveze vložil za slovensko stranko proti slovenskemu obtožencu nemško tožbo pri deželni sodišču v Celovcu. To je bilo dne 5. aprila. Pred tem časom je takoj po vložitvi tožbe je bil dr. Vilfan takoj opozorjen, da je to proti sklepu slovenske odvetniške zveze, če vlaga v popolnoma slovenskih pravih nemške spise, a mož se za to ni brigal, nego je sredi meseca aprila vložil zopet za slovenskega fanta iz Dolslovič na Gorenjskem pri okrajnem sodišču v Beljaku nemško tožbo. Ta nemška tožba je naperjena zoper tvrdko, koje imejitelj je Slovec, in je tudi zastopnik te tvrdke slovenski odvetnik. Pri deželni sodišču v Celovcu se je dr. Vilfan izgovarjal, da je vložil zato nemško tožbo, ker so mu slovensko zavrnil. Sicer je ta izgovor piškav, vendar vprašamo dr. Vilfana, zakaj je pri sodišču v Beljaku za slovensko stranko tožil slovensko tvrdko v nemškem jeziku?! Heil Willfahn!

Rudar.

Idrija. Pretečeno leto smo ožigosali tisto umazano mokraško manipulacijo, ki so jo imeli z nakupovanjem in oddajo slanine. Letos moramo priznati, da naš glas ni bil zastonj in da smo na mokraško slaninsko borzo tak učinek napravili, da so cene od 10 do 15 kr. za kg padle, medtem, ko so se prej leta in leta v taki višini držale, da mora biti tisti primanjkljaj, ki ga je neki računovodja bratovske skladnice kot dokaz mokraške iznajdljivosti pustil, že stokrat poravnat. V katero žrelo je ta denar zginil, o tem molči cela špehova zgodovina. Zanimivo je tudi vedeti, da niso imeli mokrači o nakupu slanine nikakih beležkov. Mokraški kalo pri tej slanini je bil grozen. O tem pa še nismo izpregovorili zadnje besede.

Okno v svet.

Govor poslanca Gostinčarja v seji državnega zbora dne 10. maja 1908.

Visoka zbornica! Pred nami leži načrt zakona, s katerim se ustanovi potom postavodajo ministrstvo, ki vsebuje zelo važne posle socialno-političnega značaja. To ministrstvo je po nakopičenju socialno-politiških del, postalo neobhodna potreba. Naj se od te ali one strani godrnja, kakor hoče, dejstvo, da je to ministrstvo nastalo iz stvarne potrebe, se ne more utajiti.

Pozdravljam to ministrstvo vže s stališča, ker se daje s tem priznanje države in postavodaje poštenemu delu. Kajti, kjer se spoštuje delo, mora tudi delavec priti do popolne veljave in spoštovanja.

Škoda le, da se niso vsa socialno-politične zadeve pridobile delavskemu ministrstvu. Zelo rad bi videl, da bi se ministrstvu priklopilo tudi obrtno nadzorstvo. Kar se tiče obrtnega nadzorstva, bi bilo želeli, da se kar najprej mogoče postavno reorganizuje, kajti danes služi ta institucija bolj podjetnikom kot delavcem. (Pritrjevanje.)

Zelo važno področje novega ministrstva je vprašanje delavskih stanovanj. V današnjih dragih časih ne morejo delavci v mestih plačevati dostojnih stanovanj. Vsled tega polagam ministru dela toplo na srce, z vso močjo podpirati delav. stanovanjska in stavbna društva. S tem se lahko stori veliko dobrega za delavce in obrtnike. (Pritrjevanje.)

Mala obrt se izkuša po organizaciji braniti in povzdigniti in po dobri organizaciji obrtnega stanu se bo temu, ako bo imel tudi primerno strokovno organizacijo gotovo pomagalo. Zato mora biti naloga ministrstva dela, da pospešuje izobrazbo in organizacijo obrtnikov po praktičnih izkušnjah. Mali obrtnik naj vidi in dobi v tej instituciji svojo oporo.

Zato priporočamo ministru dela, naj tudi po naših slovenskih pokrajinah vstanovi obrtne šole, katerih učni jezik naj bo jezik naroda, v čegar osredju se bodo ustanovile, torej na Kranjskem slovenske, v Istri in Dalmaciji hrvaške. Tovariš dr. Korošec je že v proračunskem odseku za Štajersko zahteval tako šolo, in jaz polagam ministru še enkrat na srce ustanovitev takih šol, ker se bo s tem pospešila povzdiga obrtnega stanu. (Tako je!)

To ministrstvo pa tudi lahko veliko koristi kmetijstvu. Čestne in uradne stavbe so za kmetijstvo velikega pomena in če se bodo te stavbe izvrševale primerno in praktično, bo tudi tu znamenovati velik napredek.

Temu ministrstvu je pridruženo tudi pospeševanje tujskega prometa. V tej točki si dovoljujem opozoriti ministra na lep in krasen del zemeljske solne doline, to je Kranjska dežela z njenimi najlepšimi gorskimi kraji, podzemeljskimi jamami in krasnimi jezери. V resnici čudezna dežela, ki ji je težko dobiti enake. Tujec dobi za oko in občutek bogato hrano. V Toplicah pri Rudolfovem se nahaja naravno toplo kopališče, ki je obiskovano posebno po bolnih na protinu in ima čudovito moč ozdraviti to bolezen. Prosim toraj, da se spomni pri izvrševanju povzdige za tujski promet, bogato tudi moje ožje domovine Kranjske. Pa ne samo Kranjske, temveč tudi drugih južnih dežel, kakor Štajersko, Koroško, Gorico, Istro in Dalmacijo priporočam v tozadevno vpoštevanje.

Opozoriam ministra dela na erarično rudniško ljudsko šolo v Idriji in prosim ministra, učiteljem te šole pustiti sedanjí značaj uradnikov in jim kar najpreje njihovo plačo zvišati. Idrija ima s svetom zelo slabo zvezo in so živila še dražja kot drugod. Pri tej priliki si dovoljujem prošnjo, da se delavcem v državnih rudnikih, kakor tudi vsem drugim nastavljenecem teh državnih podjetij, posebno v Idriji, izboljša popolnoma njihov položaj.

Prilčno — dovolite, da vas nekoliko zadržujem — spominjam se na nekatere reveže, ki so v Idriji in so svojčas žrtvovali svoje moči državi, danes pa od iste dobivajo malo provizije, ob kateri jim ni mogoče živeti. Prosim gospoda ministra dela, da se zavzame za te reveže, in upam — do sedaj je bila vsaka prošnja in predstavljanje zastonj — da danes s tega mesta za te reveže nisem izgubljal zastonj besedi, in ne zastonj izrazil prošnje.

Gospoda moja! Ne bom vas zadrževal. Končam in izjavljam: To ministrstvo je neobhodna potreba za napredek in prospeh dela; zato bom glasoval jaz in moji klubovi tovariši za predlogo. (Odobranje.)

Za ljubljanske poštne uslužbence.

Je v seji državnega zbora dne 10. aprila stavil poslanec Gostinčar na trgovinskega ministra sledečo interpelacijo:

Na ljubljanski pošti se razmere poštних služabnikov in osobito pismonošev v popolnem pomenu besede neiznosne.

Pismonoše raznašajo pisma trikrat na dan, zadnja odprava je zvečer ob šestih. Na to odpravo pisem, ki je pa precej odveč, morajo pismonoše čakati, ko so oddali popoldansko odpravo. Namesto, da bi po napornem delu dobili pismonoša pravočasno počitek in bi mogel doma pri svoji družini tudi vsaj pravočasno večerjati, pa mora zopet na cesto in stopnjice.

Zelo težavno za pismonoše je tudi to, da se krajevno za raznaševanje menjujejo prepogosto. Komaj se privadi svojega rajona, pa ga prestavijo drugam. S tem trpi pismonoša, trpe pa tudi stranke, ker zato dostikrat ne morejo dobiti pravočasno pošte. Da se odpravijo taki nedostatk, je nujno potrebno, da se nastavi dovolj osebja, ki bo moglo izvrševati vedno se množee delo.

Vkljub vsemu pomanjkanju osebja je letos c. kr. poštno ravnateljstvo v Ljubljani odslovilo nekaj provizoričnih uslužbencev, zato so morali ostali opravljati toliko službe, da jih je več zbolelo in se je vsled tega tudi enkrat ali dvakrat zakasnela odprava pisem.

Odslovljeni so se sicer sprejeli nazaj, ker so jih nujno potrebovali, a dejstvo, da je za to trpela poštna služba, ukazuje previdnost tudi pri eventuelnem štedenju.

Podpisani vprašajo:

»Ali so ministru znane službene razmere poštних služabnikov, osobito pa pismonoš v Ljubljani?

»Kaj pa namerava storiti minister, da se te razmere korenito izboljšajo v korist službe in občinstva.

Dunaj, dne 7. maja 1908.

Gostinčar, Pogačnik, dr. Gregorčič, Povše, Kadlačak, Krek, Fr. Demšar, J. Roškar, Pišek, Grafenauer, dr. Korošec, dr. Hočevvar, Jaklič, Tvaružek, Valaušek.

Interpelacija poslanca Gostinčarja in tovarišev na pravosodnega ministra.

V ljubljanski kaznilnici se nahaja sedaj šest provizoričnih paznikov, od katerih nekateri služijo že po več let, ne da bi postali definitivni. S tem, da se nahaja primeroma tako veliko število provizoričnih paznikov, je vsaj zadnjim skoro nemogoče postati stalnim. Za odpravo teh razmer bi bilo pač najbolje, da bi se sistemiziralo toliko mest, kolikor sploh paznikov potrebujejo.

Podpisani vprašajo: Ali so ministru znane te službene razmere paznikov v ljubljanski kaznilnici?

Ali hoče minister delati na to, da bo omogočeno vsakemu provizoričnemu pazniku vsaj v dveh letih postati definitivnim?

Gostinčar, dr. Korošec, Pišek, dr. Hočevvar, dr. Šusteršič, J. Roškar, Povše, Žitnik, Grafenauer, Pogačnik, Jaklič, Demšar, dr. Krek, Šuklje, dr. Gregorčič.

Prvi majnik na Dunaju

se je letos socialnim demokratom obnesel bolj klaverno. Sprevod v Prater je bil tih — brez vsacega navdušenja. Nekoliko pozornosti so vzbudili kolesarji — kakih tristo, ki so si ovili kolesa z rdečim papirjem, obesili par rogov na rame in so tako naredili samosvoj sprevod. Čudno je bilo videti nekatere »gospode« socialno demokratske poslance, ki so iz oken kavarn gledali »procesijo«. Nehote se človeku pri takem prizoru vsili v glavo misel: enakost, kjo si? Delavec, ti pojdi na cesto, se razpostavlja in demonstriraj — za svoje voditelje, ki te s posmehom na ustih gledajo iz kavarn, mesto da bi se enaki z enakimi udeležili manifestacije. Dunajsko občinstvo se je zelo malo zanimalo za to. V mestu se sploh ni poznalo, da je prvi majnik. »Špas« je drag in nič ne koristi, zato se tudi socialni idemokratje sami ne navdušujejo nič za to. Toda komanda je komanda, in socialni demokratje so tako svobodni, da morajo poslušati — komando.

Z grozo in strahom so pričakovali v vseh državah Evrope leta 1890. prvega majnika. »Aliance antichriste« v podobni socialne demokracije je sklenila na svetovnem kongresu v Parizu leta 1889 praznik prvega maja kot delavski praznik. Krivonosni kulturonosci in njihovi ravnosni pomagači so hoteli za svoje temne namene vjeti v svoje mreže delavstvo. Treba je tedaj manifestacij. Pod vtisom strahu pred izbruhom velikih nemirov ali pa celo splošne revolucije se je vršil tedaj prvokrat praznik prvega maja.

Vse delavstvo brez razlike je v tistem trenutju simpatiziralo s to mislijo. Kaj bi ne! Saj se ima po tej demonstraciji izvršiti toliko težko pričakovanih reči. Osemurni delavnik, splošna volivna pravica in cela vrsta drugih delavstvu koristnih naprav.

Vsakdo je mislil, da mora v najkrajšem času nastati popolni družabni prevrat v korist delavskih sloiev. Toda, kakor vse gibanje patentiranih judovskih socialistov, tako je tudi praznovanje prvega majnika prineslo razočaranje in prevvaro.

S. K. S. Z.

Zastava S. k. izobraževalnega društva v Mekinjah se je včeraj blagoslovila ob velikanski udeležbi. Navdušenost velikanska, osobito med govorom deželnega in državnega poslanca dr. Jan. Ev. Kreka. Mnogo društev se je udeležilo slavlja z zastavami.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Zaradi binškošnih praznikov naj se pošljejo dopisi prihodnji teden tako, da jih ima uredništvo že v tork v rokah.

Iz k a z darov za stavkajoče delavstvo tvornice lepa objavimo v prihodnji številki.

Zaradi V n e b o h o d a smo morali zapostaviti več dopisov.

„Naša moč“

izhaja vsak petek.

Cena na leto 3 krone.

Cene inseratom so:

za male 6stopne oglase: 6 vrstic 70 v.,
12 vrstic 130 v., 18 vrstic 180 v., 24
vrstic 220 v. 3stopne oglase računamo:
1 krat 9 v. petit vrsta, 2 krat 7 v. petit
vrsta, 3 krat 5 v. petit vrsta.

Uredništvo in upravnništvo

„Naše moči“

Kopitarjeve ulice šte. 2.

Tovarna
za stole

Franceta Švigeljna

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
izdeluje 2805 26-2

vsakovrstne stole

od preprostih do najfinejših po
najnižjih cenah brez konkurence.

Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo za-
stoj in franko.

Delavke in delavci pozor!

Najcenejše

dežnike in solnčnike

domačega izdelka

priporoča po najnižji ceni in najboljši
kakovosti

Josip Vidmar

v Ljubljani

Pred škofijo št. 19, — Stari trg št. 4.
Prešernove ulice št. 4.

Popravila točno in ceno.

Cene brez konkurence!

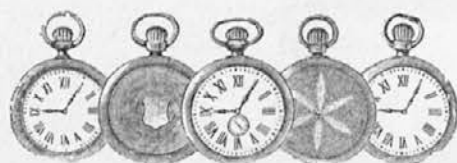
A. Lukić

Ljubljana, Pred škofijo 19.

priporoča svojo

veliko zalogo izgotov-
ljenih oblek za dame,
gospode, dečke in de-
klice po najnižji ceni.

Solidna postrežba!

Ustnov-
ljeno let
1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani Podružnica Resljeva cesta št. 2
prej g. Jos. Černe. prej g. Jos. Černe.

Jurčičev trg šte. 3, pri železnem mostu

priporoča svojo bogato zalogo

zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih

ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.

Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam
izredno veliko svojo zalogo furnitur.

Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun
za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.

Ustanovljeno leta 1845.

JOS. REICH

Edini zavod

za kemično čiščenje obleke ter za-
storjev, barvarija in likanje usnja

na par

Poljanski nasip —
Ozke ulice št. 4.

Sprejemališče

Šelenburgove ulice šte. 3.
Postrežba točna. Solidne cene.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9

priporočata

svojo največjo zalogo zgotov-
ljenih oblek za gospode,
dečke in otroke in

novosti v
konfekciji za dame.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni
trgovini:

Češnik & Milavec

(pri Češniku)

Špitalske ulice

Ljubljana

Lingarjeve ulice

v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago

za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Cene najnižje.

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo pelevati naj se obrnejo
na
Simona Kmetetza
v Ljubljani, Hotodvorske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana - - - Stari trg šte. 10

Priporoča svojo
trgovino
s klobuki
in čevlji

Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene